

UDK 94(497.4 Metlika)*17/18*
94(497.5)*17/18*

Ivan Peter Marchi-Markić¹: Njegovo delovanje s posebnim poudarkom na odkupu grofije Metlika, njegova oporoka in pogodba o odkupu omenjene grofije

DANICA BOŽIČ BUZANČIĆ

Družina Marchi-Markić, kot ja imenuje njihov zet, pesnik Jerolim Kavanjin, se je v Split priselila iz Bola na otoku Brač, verjetno konec 16. stoletja. Kot kaže, je bila to vedno ugledna meščanska družina. V splitski Veliki svet je prišla leta 1671.² Predvidoma leta 1698 je od Benečanov dobila naziv "conte".³ Konservatorji mesta Rima so leta 1728 Ivanu Petru Marchiju potrdili rimskega plemstvo z diplomo, v kateri med drugim piše: "Zaradi tega je treba jasno priznati, da so Dalmatinci in Splitčani Marchi zelo plemenitega rodu, kot smo se mi zelo zanesljivo prepričali s pomočjo javnih in verodostojnih dokumentov. Z njihovo pomočjo in s pomočjo prič, vrednih zaupanja, nam je knez Ivan Peter povsem dokazal slavo svoje stare in plemenite družine, pa tudi krepot in sijaj rimskega plemstva".⁴ Verjetno je Marchiju potrditev rimskega plemstva veliko pomenila tudi za njegove zveze z zelo uglednimi osebnostmi in cesarskimi dvori pomenibne za doseglo ciljev, ki si jih je postavil kot življenjsko nalogo.

Ivan Peter je bil najznamenitejši član te družine. Rodil se je aprila leta 1663 v Splitu, umrl je marca leta 1733 v Benetkah, sam in verjetno nekoliko zapuščen.⁵ Dediči so ga v boju za njegovo

imetje celo razglasili za skleroznega, čeprav je bil zaradi številnih neuspehov le globoko razčaščen.

Doktorat je končal leta 1680 v Padovi.⁶ Obiskoval je evropske cesarske dvore, dopisoval si je z najuglednejšimi osebami in tudi sam je bil zelo spoštovanca cesarstva. Od mogočnikov je iskal razumevanje in pomoč za uresničitev svojih velikih zamisli, saj jih nikakor ni mogel niti namenaval uresničiti sam. V tujini je kupoval knjige in jih pošiljal v domovino (abmočje Splita). Domovina je bila ves čas njegov ideal. Do smrti je bival v Benetkah, da bi uresničil kakšnega izmed svojih načrtov, kar je razvidno iz njegove uprake, navedene v prilogi.⁷

Eno najpomembnejših dejanj, ki mu jih je uspela uresničiti, je ustanovitev Hrvaške akademije (Academia Illyrica ilitivam slovinska...).⁸ Zbirališče članov je bilo v župnijskem uradu stare splitske stolnice. Literarne akademije so v Evropi nastale v 18. stoletju, v intelektualnih krogih. Na ljudstva niso imeli vpliva.

Nastale so po vzoru rimske "Areadie", utemeljene leta 1690 v Rimu.

Le-ta so slavili, obenem pa so ji tudi oporekali. Po Italiji in zunaj nje je imela številne podružnice. Pa zgled Areadic so nastale številne akademije po vsej Dalmaciji, različne akademije pa so bile ustanovljene tudi v istrskih mestih in v Ljubljani. V hrvaškem prostoru je bila kot prva ustanovljena tista v Splitu, in sicer konec 17. stoletja.⁹

Namen akademije - navaja ga tudi Marchi v

¹ Markić jih imenuje Jeronim Kavanjin v svojem epu *Piwies vandelska Bugatstvo i obnžtvu*, Zagreb 1913, verz. 151, str. 83. Takoj avtor pesni gnovi tudi o svoji ženi, sestri Ivana Petra Marchija:

Ona i sestru izdale su
od Markića vitezne kuće,
kriposinjam uresle su, boginjivne i bujuče,
meu dubrem roditeljim
bračnim knežim, učiteljim

² Arsen Duplančić, Regeste zapisnikov splitskega Velikega sveta, Grada i prihoda za povijest Dalmacije, 14., Split 1998, zapis št. 37, str. 70-71.

³ D. Božič-Buzančić, Inventar arhiva obitelji Ivana Petra Marchija i osnivača Hrvaške akademije u Splitu, Prilizi i grada za povijest Dalmacije 10, Split 1980, str. 100.

⁴ Arsen Duplančić, Diploma o rimskemu plemstvu Splićanina Ivana Petra Marchija, časopis *Mogučnosti*, št. 1/3 1998, str. 143 in dalje.

⁵ Iz putudrili matične knjige umrlih župne cerkve sv. Janeza Krstnika "in Bergula" v Benetkah izvenni, da je 25. marca 1733. leta konte Ivan Peter Marchi iz Splita, v prihližnji 75. letu življenja umrl od "Diarea e Inflantiazione nel Petri in giorni trelici." Njegov zbirnik je bil Caseru, Pugreh je uretila gospa Agustina Horia "enn Capitulo"; Muzej grada

Splita, Arhiv Martinis-Marchi, zvezek "Per Domina Anna Maria Branai-Alberti, Tante de Figlie et Elisabetta Cavagnini relitta Caprignissi enntro Martinis, str. 30, 11/11, v kateri je živel Marchi v Benetkah, je imel gospod Bernadino Doria al Pante (D. Božič-Buzančić, Inventar arhiva I. P. Marchija, osnivača Hrvaške (Hrvatske) akademije u Splitu, n. il., str. 82, opnunika 16).

⁶ M. P. Ghezzi, I Dalmati all'Università di Padova flagli atti dei grandi accademici 1601-1800, Atti e memorie della Società dalmata di Storia patria XXI, Venezia 1994, str. 54.

⁷ Opnunka Ivana Petra Marchija AIS/III, v Državnem arhivu v Splitu (DAS).

⁸ Čim Češin Šain: Hrvaška akademija u Splitu, njenu vrijeme i sjediste: J. Kavanjin: Baštinecima, v redakciji Čira Češin Šaina, Split 1952, str. 14, opnunika št. 3.

⁹ D. Božič-Buzančić, Južna Hrvatska in evropskim fizikalno-kratkih pukretu, Split 1995, str. 8.

svojem delu, je bil: "Ne nahodim da se bolje može izgojiti i lijepe urešiti ovi jezik s izvrsnimi načini od besedenja; niti veće prudit dlužam virnikov i nevirnikov, nego s prinesenjem od dobrih i duhovnih knjiga iz inih jezikov u ovi naš slovenski."¹⁰ To je zapisal v svojem prevodu dela jezuita Bonhousa: "Misli karstjanske za svaki dan od miseca".¹¹ Iz franeočine je v italijansčino prevedel delo "La politica de Conquistadori", Benetke 1708. Šime Ljubić mu pripišuje knjigo "Hvala svetih, ali govorenja zbližena preko godišta". V rokopisu so se ohranila različna njegova dela, kot na primer: "Uzdasi duše", pregovori in nekatere "Lirske pjesme", ki so po H. Moroviču danes shranjene v Arhivu HAZU v Zagrebu.¹²

Po zgledu te akademije je bila ustanovljena podobna akademija v Dubrovniku. Najverjetneje je šlo za "Akademijo izpraznjih", ustanovljeno okrog leta 1690.¹³ Sam je povedal, da je ustanovitev akademije v Splitu vzpodbudila Dubrovčane k ustanovitvi podobne akademije, ki bo delovala v jeziku "per travagliare sopra una lingua, delle piu antiche, delle piu famose, e delle piu eleganti di universo".¹⁴

Leta 1703 je imela Hrvatska (oziroma Ilirska) akademija dvanajst članov. Kot je znano, so bili to: Franjo Kriton, tajnik, duhovnik, kancler nadškofa Cosmija, Jerolim Kavanjin, pesnik in splitski odvetnik, Ivan Dražić, Peter Maenkat, jezuit Della Bella, avtor trijezičnega slovarja,¹⁵ morda tudi sam nadškof Cosmi, ki je bil zelo naklonjen hrvatskemu narodu in je delal za njegov blagor, verjetno tudi zelo ugledni Ivan Paštrić, čeprav ni živel v Splitu, in nekateri drugi.¹⁶ Ti so na svojih sestankih o predlaganih vprašanjih razpravljali v prozi in v verzih, in so bili pri tem še posebej pozorni na uporabo pravilnih izrazov.¹⁷ Njihov zaščitnik je bil sv. Hieronim.¹⁸ Marchi je, kot je bilo že povedano, tudi sam prevajal v hrvatsčino.

Hrvatski jezik je neizmerno ljubil in spoštoval. Kavanjin o njegovem delovanju na področju hrvatskega jezika in o njegovem prevajalskem delu govorí takole:

Ivan Peter vrl vetrja

¹⁰ D. S. Karman, Prva hrvatska akademija i gospodarsko društvo u Splitu, Split 1899, str. 14.

¹¹ Benecke 1704, Zagreb 1728.

¹² H. Morovič, Povijest biblioteka u Splitu, n. sl., str. 132.

¹³ D. Božić-Bužanić, Ustanovitev 1. P. Marchija za ustanovitev Južnih Slavena nad Turaku, Ivan Paštrić (1636-1708), Život, djelo i suvremeniči, Split 1988, str. 122.

¹⁴ D. Božić-Bužanić, Inventar arhiva obitelji Ivana Petra Marchija, osnivača Ilirske akademije u Splitu, Izdanje Histrijskog arhiva u Splitu, zv. 10, Split 1980, str. 83.

¹⁵ H. Morovič, Povijest biblioteka u gradu Splitu, n. d., str. 133.

¹⁶ H. Morovič, Povijest biblioteka u Splitu, n. d., str. 131.

¹⁷ D. Božić-Bužanić, Privatni i društveni život Splita u osmansko-nabrežnem stoljeću, Zagreb 1982, str. 124.

¹⁸ Č. Črčin-Šain, Ilirska akademija u Splitu njeno vrijeme i sjediste, Split 1952, str. 13.

i govorniek priuredni,
ki u bistru glavu pria
svih od knjiga nauk vredni,
i u naš jezik prini pisa
misceču svagdanju misa.¹⁹

To ni nič čudnega, saj je tudi prvi Marchi, ki se je priselil v Split, to je Nikola di Marchi, prepisal "Gospin plač" v hrvaškem jeziku, kakršen je bil razširjen po vsem Hrvatskem primorju. Peli so ga v cerkvah in na pasionskih procesijah, vedno kot del obreda in velikega četrtka in petka, verjetno prav za potrebe cerkve sv. Mihaela, poleg katere je bila njihova stanovanjska hiša v mestu, in s katero je imela skupno južno steno.²⁰

Split je imel veliko prebivalcev z visoko izobrazbo. Tako Jerolim Kavanjin za Splitčane intelektualce piše:

"Da, vazdakrat bi u Spljetu,
knča prava od mndrosti,
i naš narod erkvi i svitn,
dava ljudi od vridnosti,
kohi slavim vrhu seine
nauke, svete, duboce.²¹

Ivan Peter Marchi-Markić je začetnik dobrodelne ustanove Martinis Marchi za svoje mesto - Split. Njegova zamisel je bila, da bi jezuiti²² v Splitu zbirali in pončevali revne dečke, sestre uršulinke²³ pa revne deklice, seveda zastonj. V ta zelo plemeniti namen je Ivan Peter želel vložiti ogromen del imetja svoje zelo premožne družine. Njegovi dediči so nadaljevali delo na tem načrtu, uresničenem šele leta 1871 ob pomoči Ivana De Marchija, po rodu Italijana, tedaj splitskega prebivaleca. Odprli so ustanovo, v kateri so skrbeli za revne starčke in starke ter revne šoloobvezne otroke. To ustanovo je upravljala Javna dobrodelnost, imenovana Zavod Martinis-Marchi. Ustanova je delovala do leta 1945, ozioroma do prihoda komunistične oblasti na Hrvasko.²⁴

¹⁹ J. Kavanjin, n. d., verz 152, str. 83.

²⁰ D. Božić-Bužanić, Inventar arhiva obitelji Ivana Petra Marchija, osnivača Ilirske akademije u Splitu, Izdanje Histrijskog arhiva u Splitu, zv. 10, Split 1980, str. 79 in 81.

²¹ J. Kavanjin, n. d., nadglarje šestega petja, str. 87. J. Kavanjin, katerega članji družine so se priselili iz Italije leta 1600, se je popolnoma pričvrstil in napisal zaverjeno tlebi. Povijest hrvatske književnosti, knjiga 3, Zagreb 1974.

²² Z zavrnjanjem nadškofa Štefana Cosmija in škofa Nikolaia Bijankovića je leta 1703 v Split prispel Antelio della Bella in da takrat se je v tem mestu počasi začel razvijati jezuitski hospicij. Jezuiti na začetku niso imeli svoje hiše niti stalnih priborov. Dalmatinski školje so bili z njihovim delovanjem zahtevalni in so jimi poskušali zagotoviti tlenarji podporo države - to se je tudi zgodilo z nadbiskupijevi vlarje z leta 5. 9. 1716, s katero je bila dolžena tlenarna ponovno v višini stu dukatov za vsakega misijonarja. Knalu so jimi obstavili state tudi redne prihodka. A. Duplančić, Regesta zapisnika splitskega Velikog vijeća, n. d., §. 91, str. 122.

²³ Red uršulink v Splitu ni nikoli obstajal in v obdobju, v katerem takoj govorimo, je na Hrvatskem obstajal le v Varadžnu. (Za tu informacijo se zahvaljujem prof. Leontigije v Splitu dr. Ibrnu Slavku Kovačiču).

²⁴ O tem zelo dragocenem zavodu ne bomo naprej govorili ker to

Vodile so jo redovniece sv. Vinka Paulskega.

Ivan Peter in njegovi bratje su se konec 17. stoletja obrnili na providurja Alvisa Moeeniga III. (1696-1702), naj jim v zalivu Maslinica na otoku Šolti dovoli sezidati stolp in okrog njega vas s cerkvijo. Providur Marin Zane leta 1703 v svojem pismu, naslovjenem dožu, razlaga prošnjo in zahtevo, naj se Marchijevim v investituro dodeli 200 kampov zemlje. Podprl jih je, ker je menil, da bosta oblikovanje naselja in prihod novih kolonov, ki bi bili sočasno tudi vojaki, koristna za zaščito ljudi pred gusarji. Na usnovi te dukale z dne 25. marca 1703 je izdal dovoljenje za gradnjo stolpa, vasi in cerkve ter investituro za 200 kampov zemlje, vendar pod pogojem, da se s tem strinja tudi splitska komuna, ki ji je pripadal otok Šolta.

Istega leta so Marchijevi splitski veliki svet zaprosili, da jim v Maslinici (Porto Olivettu detto Masliniza Inferiore) da v najem sto kampov zemlje za običajno nadomestilo štirih soldov za vreteno. Ta del otoka je bil zapuščen, neobdelan in brez straže, ni bil varen prel tatovi in ni bilo mogoče izslediti gusarjev, ko so prihajali rupat v Donje Selo in so izganjali ljudi v suženjstvu.²⁵

Tako so 24. junija 1696, na praznik sv. Janeza Krstnika, Turki iz Ulcinja otopali Dunje Selo in odpeljali v suženjstvo 64 ljudi. Ko je providur Dolfin slišal to novice, je nadujo pustal svoju galejo in fuste, ki so bile v splitskem pristanišču, vendar so gusarji galejo že odpeljali v Ulcinj. Šolta je sodila v splitsku komuno in prihodki od nje so bili za splitsko komuno zelo pomembni, tudi glede ujetnikov, saj so bili Šoltani splitski koloni. Svet se je na seji z dne 8. 7. 1696 adlačil zaprositi providura, naj ukrene vse, kar je mogoče, za osvoboditev ujetnikov. V zvezi s tem je bil odločen pisati tudi odvetniku Giuseppeju Cucchiju, splitskemu nunciju v Benetkah, naj posreduje pri dožu.²⁶

Svet je 11. novembra 1703 udobril prošnjo, da se Marchijevim podeli zemlji za graditev omenjenega naselja, providur pa je januarja leta 1704 izdal terminacijo.²⁷ V Maslinici so se zbrali ladje zaradi zaščite pred gusarji. Obratniji stolp je bil visok štiri nadstropja. Leta 1708 je ta družina zgradila tudi široko dvorišče, tako imenovano avljo. Tako se verjetno imenuje štiri-

kotnik, ki so ga sestavljale štiri zgradbe, na sredi je bilo dvorišče, voda pa je bila pod zahodnim krilom zgradbe in stolpa. Prebivalci to dvorišče tudi danes imenujejo avlja. Nad glavnim vhodom je vklesan družinski grb, v avlji pa je vklesan napis v latinščini, ki se v slovenščini glasi: "Da bi bil ladjarjem, ko priplujejo v Maslinico, varnejši lrami za vero, nahajališče vode, za potrebe; so skopali hrib in ker so bili priseljenci, so knezi bratje Marchi leta gospodovega 1708 z velikimi stroški sezidali dvorce." Ko so vse uredili, so Marchijevi na to območje povabili nekaj družin iz Zagore, svoje kulone. Ti so tudi tu morali biti koloni, in če je bilu treba tudi vujaki. Tako so se priselile tri družine, in sicer družine Radman, Glavutić in Dragičević iz Zaostrega. Dragičevići so izumrli, priselila pa se je družina Jurić iz Prugovega.²⁸ To so bili koloni z njihovih posestev v Dalmatiniski Zagori. Iz popisa njihovih arhivalij je razvidno, da se je med kuloni v Maslinico leta 1711 priselil tudi neki Lovretić iz Mostarja.

S koloni, ki naj bi jih Marchijevi naselili na zemljo, pa tudi z drugimi prebivalci su Marchijevi lahko svohodno sklepali za zemljo in hiše dominikalne obveznosti pravične narave. Tisti, ki so se naselili v Maslinici, so bili prosti vseh obveznosti "fazioni reali e personali" za tivanjstvo, razen tistih, katerih ni nihče prist u tistih, ki jih oblast ukaže v nujnih potrebarjih.²⁹

O tem dogodku govori tudi Jerolim Kavanjin, vendar ga pripisuje le bratu Juriju, čeprav so dovoljenje dobili vsi trije bratje:

Juraj turan, erku i selo
sgradi u podan od Suleta
miesiu i plaviu priveselo,
er musarstva štili ih kleta
kriepi vudom, micsom drivke
sril pustošne njegda likve.³⁰

Književnik Anton Matijašević Karamanec je leta 1717 napisal utrjeno poletno hišo bratov Marchi v Maslinici na Šolti. Spev je v rokopisu v Arheološkem muzeju v Splitu. Pisani je v latinščini.³¹

Nastav speva se glasi: *Olivetum Villa in Insula Salynta Illustrissimum D. D. Comitum Ioaunes Petri, et Georgij Marchis Patriciorum Spalatinorum Ali Antonio*

Caramanecu Iuris Utriusque Doctor. Descripta, cum prefatione Ad Illustrissimum D.D. Bartholomaeum Abbatem Zenum MDCCXVII.³²

Marchijevi so imeli posesti tudi v drugih

- ne sodi v temo tega prispevka, davdli bomo samo dve deli, pomembni za preučevanje delovanja teh institucij: A. Kužmanič, Brača Ante, Frane, Petar Egnvae, Ivan Petar Manki, Brača Ante Otavij, Ivan Petar Martinis Marchi, Josip De Manki, Dobročinečki splitski, Zadar 1871, n. d., str. 20, 56; Beušlava Vrdić i Albinsa Kovačić, Sestre milostilnice sv. Vinka s kučom matierni u Zagrebu 1845-1995 - Martinis-Marchi 1875-1945, Zagreb 1998, str. 293-303.
- 25 A. Duplančić, Regesta zapisnika splitskog Velikog vijeća, st. 71, str. 106.
- 26 A. Duplančić, Regesta zapisnika splitskog Velikog vijeća, st. 62, str. 97-98.
- 27 A. Duplančić, Regesta zapisnika splitskog Velikog vijeća, str. 105-106.

28 I. Robić, Dvorci Martinis Marchi na Šolti, Novo mesto, 16. aprila 1927.

29 D. Božić-Bužanić, Inventar arhiva obitelji Ivana Petra Marchija osnivača Hirske akademije v Splitu, Izdanje Histrionskog arhiva v Splitu, zv. III, Split 1980, str. 85-86.

30 J. Kavanjin, n. d., peti spev, verz 156, str. 84.

31 Cvito Fisković, Stari hortikultura Visa, časopis Hortikultura, N. 2, Split 1964, str. 23.

32 Zbirka Caramanenovih rokopisov v Arheološkem muzeju v Splitu.

naseljih na tem otoku. Ivan je v svoji, tu priloženi oporoki, dedičem naročil, naj vsem njihovim kolonom odpustijo dolgove.

Tudi Ivan, brat Ivana Petra, je bil plemenit človek, Kavanjin o njem piše:

Ivan mlajši brat obiju,
svoim dobrotom naš grad resi,
i u njem hoče da se siju
za baštinu od nebesi
zadužbine i almuživa
na braskoga korist družtva.³³

Med njegovimi dragocenimi, vendar manjšimi deli, ki kažejo širino njegovega znanja in sposobnosti, naj omenimo, da je postal mreže in risbe Dioklecijanove palače v Splitu Fischerju von Erlachu, risbe pa je na kraju samem izdelal slikar Vincenzo Paterini. Delo ima naslov "Entwurf einer historischen Architektur". Objavljeno je bilo v prvi polovici 18. stoletja na Dunaju, v Leipzigu in Londonu.³⁴

Ivan in njegova brata so sodelovali v lindih in krvavih bojih proti Turkom kot prostovoljci ter s seboj peljali može na svoje stroške. To je Ivan pravzaprav spodbudilo k dvema življenskim načrtom, v katera je vložil največji del družinskega imetja in največji del svojega življenja.

Njegov prvi načrt, ta je zelo presegal njegove zmožnosti, je bilo delovanje za osvoboditev južnih Slovanov od Turkov. V ta načrt je zajel: Bolgarijo, Raško, Makedonijo, Albanijo, Bosno, Hrvaško, Slavonijo ter del Dalmacije in Hrvaške. Za uresničitev omenjenega načrta je Marchi delal skoraj vse svoje življenje. V pisumu³⁵ je načrt prepuščal papežu Klemenu XI. (1700-1721), češ naj ga on s svojo močjo spodbudi in vodi. Čeprav je bil vizionar, je znal preeeniti, da zamisli nikakor ne more uresničiti sam, vendar je bil sanjač. Vedel je, da to morajo poskusiti samo vrhunske, takrat vladajoče osebnosti Evrope.³⁶

Drugi Marchijev načrt, v začetku ga je nameraval uresničiti sam, je bil odkup enega fevda na območju med turško mejo in Jadranškim morjem od avstrijskega državnega fiska.

Prvi načrt

V memorialu, napisanem leta 1727 v Benetkah, Marchi razlaga, kakšni razlogi so ga vzpodbudili k načrtu za osvoboditev slovanskih narodov. S Karlovškim mirom leta 1699 je bila turška meja začrtana v bližini Splita, to pa je bilo zelo nevarno, nadaljuje Marchi. Turki bi iz maščevalnosti lahko začeli napadati tudi beneška posestva. Še posebej pomembno je bilo, da so ti ujeti Slovani turški državi dajali najboljše vojake-janičarje in visoke državnike. O tem Marchi piše tudi papežu Klemenu XI. v že navedenem pismu. Z izgubo omenjenih narodov bi se Otomansko cesarstvo zamajalo. Najprej bi bilo treba osvojiti Bosno. Ta država je potrebovala vladarja in po Ivanovem mnenju bi bil najprimernejši kandidat vojvoda Leopold Lorenski, ki je bil po ženi v najožjem sorodstvu s francosko kraljevsko hišo in vrh tega še sorodnik avstrijskega cesarja Karla VI. Marchi priporoča svojega kandidata in svoj prvi načrt ter poudarja, da bi se Leopold moral povezati z močnimi evropskimi državami ter od njih dobiti vojaško in finančno pomoč, da bi najprej osvojil Bosno.

Sicer je bil Marchi povezan z Leopoldom in je prihajal k njemu. V pismu obrazloži isti načrt, kot zaščito od Avstrije. Če bi avstrijski cesar namreč prvi vkorakal v Bosno, potem bi bilo treba ta načrt opustiti, in takšna upanja so obstajala že v naslednji vojni. Če bi Avstrija zasedla omenjene slovanske dežele, bi ji bile v breme, ker bi bila tedaj preveč razprostranjena, diplomatsko govori Marchi. Evgen Savojski je leta 1697 prodrl globoko v Bosno, vendar mu kristjani te dežele niso pomagali in ga niso navdušeno sprejeli. Območje Bosne je mejilo z Dalmacijo in od tam je pribajala nenehna nevarnost turških spopadov in prodorov. Razpravlja, kako bi bilo ta lud problem mogoče rešiti. Če bi papež v Bosni, ki jo Marchi že imenuje kraljevinu, imenoval enega vladarja, bi ta tam zgradil več cerkva, samostanov, bolnišnic in semenišč brez stroškov, meni Marchi. Tudi papeška država bi imela od tega koristi, diplomatsko piše Marchi, da bi papeža prepričal o svojem načrtu.

Najmočnejša razloga s katerima je skušal pridobiti papeža, sta bila širjenje katoliške vere in prliv siuanenih sredstev v papeško državo in v papežovo blagajno na sploh. Za uresničitev tega načrta je Marchi obiskoval dvore različnih evropskih vladarjev in porabil velik del družinskega premoženja za povečanje omike v tej deželi. V drugem memorialu, ki ga je govoril pred beneškim Svetom, ko se je z Dunaja vrnil v Benetke, je skušal oblasti obvestiti o turških pripravah na napad s pomočjo pravoslavnih Morlakov. Verjet je, da bodo Slovani pravoslavne vere sledili veri svojega novega vladarja, ki jih bo osvobodil.

To novo državo je hotel zaščititi od evropskih držav, ki bi jo skušale zasesti, in od cesarske

³³ J. Kavanjin, isto delo, peti spey, verz. 157, str. 84.

³⁴ Dr. Duško Kečkić, Crteži i grafike Dioklecijanove palače Fischerja von Erlacha, Peristil, Zbornik radova za povijest umjetnosti, št. 30, Zagreb 1987, str. 127.

³⁵ V Državnem arhivu v Splitu pod signaturo ROOM hrani se del arhiva družine Marchi, vendar žal ti rokopisi niso do konca urejeni. Med drugimi hrani se tva enaka rokopisna zvezka, nastavljena na takratnega papeža Klemena XI. iz leta 1716. To je temeljni vir, iz katerega izveni življenske zamisli in delovanje Ivana Petra Marchija. Poskušala sem jih ugoti v Vatikanškem arhivu, vendar mi zaradi prekratkega roka bivanja ni uspeli ugotoviti, ali tam obstajajo in ali so sploh bili poslanji.

³⁶ D. Bužić-Bužančić, Planovi Ivana Petra Marchija za oslobodenje Južnih Slavenov od Turaka, Zbornik Ivan Patrič (1636-1708), Život, djelo i svrremenec, Split 1988, str. 123.

Rusije. Posebej je poudarjal Črnogorce, iskreno vdane Petru Velikemu. Bal pa se je, da bi le-ta lahko prišel do Sredozemlja.

Po njegovem imenju je obstajala možnost, da ti narodi nekoč napadejo papeško državo in sam Rím. Vsekakor je bilo v tem tudi nekaj diplomacije, ker je bil Marchi sicer naklonjen Petru Velikemu, slovanskemu vladarju in borecu proti Turkom (čeprav se je, kot je bilo že omenjeno, bal njegove prevlade), ki so bili tedaj hrvaški največji sovražniki. Enako je menil tudi Kavanjin.

Za uresničitev te načrtovane jugoslovanske države je Marchi predlagal papežemu Inocencu XI. (1691-1700) in njegovemu nasledniku papežu Klemenu XI. celo neko vrsto finančne konstrukcije.³⁷

Marchija je še posebej prevzemala ideja osvoboditve južnoslovanskih narodov od Turkov. Zanj se je zavzemal do svoje smrti. Predstavil jo je že leta 1708 v posvetilu dela "La politica de Conquistadori" prineu Evgeniu Savojskemu. V njem poudarja prinčeve vrline in hvali njegove slavne prednike. Ker se je Savojski dokazal kot izvirjen vojskovodja, ga Marchi kliče v sveto vojno: Evropa od njega pričakuje, da v Carigradu in Jermizalem znova dvigne krščansko zastavo. Savojski bi osvobodil Vzhod (l'Oriente) oziroma Slovane od Turkov, za nagrado pa bi zasedel prestol teh dežel.³⁸

Drugi načrt

Drugi Marchijev načrt, ki ga je nameraval uresničiti sam, je bil odkup enega fevda.

Leta 1708 je iz Splita odpotoval v Rím in tam ga je v audienco sprejel papež Klemen XI. Zatem je odšel na Dunaj odkupiti "zemljijoč od avstrijskega državnega fiska". Ponudili so mu območje v katerem je delono živilo slovansko prebivalstvo pravoslavne vere. Nekateri izmed teh fevdov, "contee" so mejili s Turčijo in ležali v hrvaških območjih, ki so bila takrat pod Avstrijo. Marchi je pripravil tudi koncept pogodbe, s katero bi si izposodil denar, saj ga ni imel več dovolj. V pogodbì je označil prostor oziroma območja, ki jih je nameraval kupiti, enega ali več.³⁹ Ta območja so bila: "La contea di Lika, e Corhavia con le loro appendie della Montagna, chiamata Velebich overo Morlaeca, che arrivano sino al mare Adriatico, Castello posto al mare, con Xernovnizza, tra Segna e Buccari, con le pertinenze di Zabor, et altre signorie fra terra, overo nel Vinodol Superiore, le Contee sive signorie di Gvozdanski Gradetz, Sokoletz, Petrinia et altre."⁴⁰ Hotel je torej kupiti zemljijoča na območju

Vojne krajine. Po Marchijevem imenju bi bilo na njih mogoče zgraditi cerkve, ustanoviti učilišča (coleggi) in semenisko, odpreti šole, pripeljati sposobne misionarje, ustanoviti tiskarne, še posebej za duhovne knjige. Tako bi pravoslavni Morlaki, ki bi spoznali blagost in dostojanstvo Katoliške cerkve, in v želji, da bi se izobrazili in šolali svoje otroke v katoliških šolah, tudi sami sprejeli katoliške obrede, precej bolj blage in manj zahtevne od njihovih, pravoslavnih.⁴¹

Sad je u Beču pri cesaru,
i u tom dvoru razum kaže,
i ond svoc kuće ima marn,
i ako unoja vil ne laže,
doće brimen u prošašen
večom sajdom, novom čašču.⁴²

Kot smo že omenili, Marchi ni več imel dovolj denarja in je bil zaradi neuspeha načrta potri. O tem je pisal tudi avstrijskemu cesarju in ga prosil pomoči. Denar si je z različnimi obveznostmi skušal sposoditi od dunajskih premožnježev, vendar v ničemer ni uspel.⁴³ Medtem je od zagreškega kapitla poskušal kupiti grosijo Metliko na Kranjskem, na meji Hrvaške in Slovenije, ki je bila pred tem v lasti kneza Lichtenberga. Hotel jo je kupiti v svojem in v imenu svojih bratov. Z omenjenim kapitljem se je začel pogajati. Za Metliko je moral plačati 30 tisoč nemških florintov v gotovini. Te vsote ni imel v gotovini, zato je lastniku posestva, zagreškemu kapitlu dal dva tisoč florintov v gotovini in poleg tega zapustil nekaj družinskih dragocenosti: dragi kamnje, imenovano "zlatocvit" - krizolit, nož z ročajem od agate in nožnico, obrobljeno z zlatom in srebrom, okrašenem z dragimi kamni, križ s šestimi krizoliti in prstan z ogromnim krizolitom. Leta 1712 je vse to dal kot predplačilo. Celotne vsote ni plačal pravočasno, nakit za nakup omenjenega plemenitaškega posestva "Mettling" na Kranjskem pa je pustil v zakladnici zagreške stolnice. Prišel je že tudi na posest omenjene grofije. Marchi je vse povsod iskal zvezce. Številne pomembne osebnosti so mu poskušale pomagati, vendar mu do konca življenja ni uspelo uresničiti tega načrta. V tem obdobju je Marchi pisal tako imenovan memorial ostrogonskemu nadškolu in v njem med drugimi omenjal, da je zagreškemu kapitlu predlagal, naj se skupaj odpovedo pravicam do tega fevda v korist sirotišnice "Ospitale della Pieta" na Koroškem ali za neko drugo plemenito dejanje.⁴⁴

upniki.

⁴¹ Omenjeno pismo, naslovljeno na papeža, 1.13/č, Državni arhiv v Splitu, ROOM.

⁴² J. Kavanjin, n. d., verz. 154, str. 83.

⁴³ D. Božič-Bužanič, Planovi Ivana Petra Marchija, n. d., str. 123-130.

⁴⁴ D. Božič-Bužanič, Planovi I. Petra Marchija za osloboedenje Južnih Slavov od Turaka, Ivan Paštrič (1636-1708), Život, djeli i svetemnenici, Split 1988, str. 130. V prilogi prinašamo tudi originalno koproporabljeni pogodbo, ki se hrani v Arhivu zagreškega kapitla, tlobesedno, tako kot je zapisana.

³⁷ D. Božič-Bužanič, Planovi Ivana Petra Marchija, n. d., str. 123-128.

³⁸ Arsen Duplančić, Diploma o rimskem plemstvu Splitčanima Ivana Petra Marchija, Mogučnosti 1/3, Split 1998, str. 140.

³⁹ Zaradi natančnosti zemljepisne nazive navajajo tlobesedno, kot so zapisani v listuri.

⁴⁰ ROOM v Državnem arhivu v Splitu, koncepti pogodbi z

Prej je to posestvo pripadalo knezu Lichtenbergu, tedaj pa je bilo v lasti zagrebškega kapitla. Zaradi zastave je nastal dolgotrajni sodni proces, ki sta ga vodila Kapitelj in družina Martinis-Marchi. Kapitelj je družini leta 1823 vrnil vso zastavo, vendar je Aleksander Martinis-Marchi zahteval tudi obresti za sto let nazaj.⁴⁵ Tako je družina Martinis-Marchi to grofijo izgubila.⁴⁶ Marchi ta dolg oinenja tudi v svoji oporoki in ga zapušča vsemu svojemu narodu z željo, da ga uporabi za apostolska dejanja v njegovi "domovini", natančneje v Splitu. To bi bili prihodki za omenjeni samostan iršulink, verjetno tudi za jezuitski kolegij.⁴⁷

Njegovi načrti so bili preveliki, odziv pa relativno slab. Bil pa je vizionar, vendar človek velikega znanja in zelo plemenita osebnosti.

Objavljena sta spisa o dveh Marchijevih dejanjih, o katerih pa vemo zelo malo. D. S. Karaman o Marchiju med drugim piše, da je pozneje prepotoval dobrošen del Evrope z vamenom, da bi v svoje rojstno mesto presadil sadove svojih izkušenj. Nadaljnje, da je bil Ivan naključen avstrijskemu cesarskemu dvoru in da mu je naredil preecej usnig, še posebej ko je potoval v Rim in Neapelj.⁴⁸ Priča v sodnem procesu Ante Cattonari omenja, da je Marchi približno leto dni pred smrtno v Benetkah pripovedoval, da je odšel iz Splita k dožu s predlogom, naj postavi trdjavovo v Trilju, vendar senat predloga ni sprejel. V trdnjavi je Marchi nameraval naseliti krajevne družine.⁴⁹

Po ohranjenem inventarju, sestavljenem po smrti Ivana Petra, dobimo vpogled v dve hiši te družine v Splitu, ena od njiju je bilav mestn, poleg nekdanje cerkve sv. Mihuela, s skupno južno steno oziroma severno steno prejšnjega hospica in cerkve. Že v oporoki Ivana Petra sta našteta drugo in tretje nadstropje iste zgradbe. Druga enonadstropna stavba te družine je bila gospodarska in hkrati neke vrste hiša za počitek. Postavljena je bila v Dobrem in se je imenovala biša Martinis po njihovih dedičih, čeprav je obstajala že v dobi Ivana Petra. Danes je dozidana in razširjena. Na prostoru današnje Mihovilove širine je ta družina imela več nepremičnin.

Knjižnica te družine sodi med pomembnejše knjižnice tiste dobe. Največji del knjižnice je po ženski strani in oporoki Ivana Petra podedovala braška (otok Brač) družina Martinis, ki se odtlej piše Martinis-Marchi. Pozneje je to premoženje, kot smo že omenili, prešlo na dobrodelni legat Martinis-Marchi in na Javno dobrodelnost. Ohranjena sta dva popisa te knjižnice. Kot kaže, je

prvi iz leta 1694, drugi popis pa je bil narejen po smrti Ivana Petra. Tedaj popisali inventar njegove hiše v mestu in poletne hiše v Dobrem - letega ob tej priložnosti uporabljamo. V prvem popisu je dokumentirano 600 knjig, v drugem iz leta 1734 pa je več kot 900. Ko je Ivan živel v Benetkah, je uredil lepo knjižnico in iz nje so knjige prinesli v Split. Medtem je podedoval tudi knjižnico svojega strica, trogirskega škofa Kuparića. Določeno število knjig je v hrvaščini. V knjižnici so bila na voljo raznovrstna dela, saj je bila vsa Ivanova družina zelo izobražena. Knjižnica je vsebovala dela klasikov, dela s področij matematike, retorike, filozofije, prava, zgodovine, vojaške teorije, medicine, religije, glasbe, leopsljava dela idr. Sicer so knjige bile v hrvaščini, latinščini, grščini, italijansčini, francosčini, nemščini, španščini in turščini.⁵⁰

Ponderiti je treba, da je v hišah družine viselo tudi veliko umetniških slik.

Ta družina je imela ogromno premoženje, saj so se v njej ukvarjali s trgovino, obrtjo, imeli so mlince in stope, z dovoljenjem oblasti in s predpisanimi obveznostmi. Iz inventarja njihovega, po večini izginulega arhiva je zanano, da je Ivan okrog leta 1711 kupil v svojem in v imenu svojih bratov osem delov nekega mlinnika zlata na Češkem, imenovanega sv. Jakob.⁵¹ O njihovih velikih posestvih ne bi več govorili. Ostanke njihovega dragocenega arhiva je treba še prenčiti, najstvilčnejši so tisti, ki jih hrani Muzej mesta Splita. Ta družina je namreč dala številne pomembne ljudi, med njimi pa je za hrvaški narod še najzaslužnejši Ivan.

Sklep

O plemiču Ivani Petru Marchiju-Markiću (1663 (?)-1733) je že marsikaj zapisanega. V tem prispevku je poleg podatkov o njegovem delovanju, imetju in drugem še posebno pondarjen njegov poskus odkupa grofije na Kranjskem, ki je bila takrat v lasti zagrebškega kapitla. Ta poskus zaradi že slabšega materialnega položaja Ivana Petra ni uspel, vendar so podatki vseeno dragoceni. V prilogi objavljamo njegovo oporoko in pogodbo o odkupu grofije Metlika.

To je dopolnjeni prispevek, ki je sicer natisnjen v reviji Radova Zavoda HAZU v Zadru za zgodovinske znanosti pod številko 41 z naslovom: Ivan Peter Marchi-Markić. Dopolnjen je s podatki o omenjenem poskusu odkupa Metlike ter s pogodbo, ki je prepisana dobesedno po izvirniku in z dovoljenjem gospoda dr. Milka Brkovića, vodje tega Zavoda. Za prijazno pomoč se mi najlepše zahvaljujem.

⁴⁵ A. Kuzmanić, Starim kolonom Đaklić, Dobročinečki splitski, Zadar 1871, str. 24-26.

⁴⁶ Marchi tuji v svoji oporoki omenja založeni nikit.

⁴⁷ ZO, šl. 549 (740) v Državnem arhivu v Splitu, signatura AIS-37.

⁴⁸ D. S. Karaman, Prva hrvatska akademija i Gospodarski društvo u Splitu, Split 1899, str. 13.

⁴⁹ D. Božić-Bužančić, Planovi Ivana Petra Marchija, n. d., str. 131.

⁵⁰ H. Morović, n. d., str. 131 in dalje.

⁵¹ Isti delo kot za opombo šl. 29, str. 86.

OPOROKA IVANA PETRA MARCHIJA

*Molto Reverendi Signori, Signori Colmellissimi
Numeri 549.
Numeri 740.*

Per molti giusti riguardi hâ risulta di scrivere l'accluso testamento di mia manu, specialmente, perche quando vado pelligrinando uigli stranieri muri venga cui ualizia pubblicata la mia morte; accià li pretendenti alla mia facoltà ali intestata, arriscauva di purle le manu supra la mia rotta, e d'relita rusa. Hâ piacere dunque che sappiano li miei signori Cugionti che il mio testamento si ritrava nelle loro uocie manu in cui resta ordinata la Commissaria, e uero della mia rotta, in persone dotte di probità, per tutte le occorrenze d'ui mortali, esclusive li Signori Cugionti, si come volr la ragione perche resti aderupta la mia pia ordinazione; che sura in ogni cosa legahurute rilevuta call' apertura dell' accluso testimento si deve però custodire con ogni gelosia, come sacra deposita; et accià che a nui non venga svelato la mia ultima volontà, la quale non ho voluto confidare ad alcun del Manda; perche se fusse spiatu potrebbra venire pregimilata molte pie opere, e la medesima Congregazionr dell' Oratorian; mentre in passa ad ogni ora, fini che viva fare molti altri testimenti à mio piacere. In tanto li Signori miei Cugionti averanno l' occasione, di pregare il Signor Iddio, che si degni di conservarmi sana; e di applicare con sicurezza alli vantaggi della mia Casa; accià che col raddrizzamento delli miei affari, e delle mie rendite, in passa tenere il modo di meglio lieueficarli uelli lara hisoghi.

Atedendo dunque il celere aviso della ricevuta dei presunte gelosa piega, mi raccomando alle loro suore orazioni, e sano

*Delle Signurie Vostre Molto Reverendissime
Umilissima, e Devotissima servitor
Giovanni Pietra Marchi*

Venizia li 2 Muggio 1731

Sono prregati di custodire bene la presente, assieme coll'accluso sigillato testamento.

Priloga št. 1

*Estratto per il Signor Zanone Martinis
Onnua in mainem Dni glorium*

*Nel nome di nostro Signore Christi Aueni.
L' anno della santissima Natività 1731; li due Muggio.
Fatta, e scritta escudo in Venezia da me Conte Giovanii Pietra Marchi, quondam Signor Dauua, nelle
Casa tenuta dal Signor Bernardo Durio, al pauro
de' Carruzzeri, dove mi presento inabit. (numeri
740.)*

*Rrestando avisati tutti li mortali nomi subuerti
dall' esempio giuridico dell' inuova crudeltà, mia
auora dalle suue sentenze, che ci numismiscono.
"Omnes morimur et quasi irquac dilabimur in terram,
que non revertuntur" Reg. n. 14.) (iz. II. Kujige
Kruljry, gl. 14, rrd. 14) perciò il Nostro Divino
Redentore ci comandò et più "estat purus, qui qui
hora nou putatis Filius hauuis ueniet" (Mat. cap. 25)*

et il Santo Apostolo soggiunge. "Statutum est immunitus semel tuori, post hoc autem Iudicium (Hebr. c. 9, 27) ha deliberato di ordinare il mio presente testamento scritto di mia manu; perchè se ueruisse, che in manu senza discendenza, in questo mia travaglio pellegrinaggio, e che in me dehba estinguersi la Casa Marchi di Spalato, è giusto che resti provveduto alla facoltà della uilesima, per evitare, auco le liti tra quelli, che pretendessero di pater la gadere ali intestata.

Voluita in duue disponere quello, che è una libera, e risoluta volontà, che sia fatto doppo la mia morte delli miei beni, nra che per la Divina Grazia mi ritrovo sano di mente, e di corpo aurora; doppo una natura deliberazione et invocazione dello Spirito Santo, ha voluto di propria mano fare il mio presente testamento in scritto, per inviarlo à Spalato, ordinando come segue.

Priuieramente raccomando l' inima mia all' Eterna Creatore, alla Beatissima Vergine Maria, mia, e della mia Casa Gloriosissima Patrona e Protettrice, alli santi uiri Prettori Giovanni Battista, et Evangelista, Pietro Apostolo, Donnua, Anastasius, Girolamus, Giuseppe, Francesco Xaverio, Filippo Neri, Marco Evangelista, all' Angela mia Custode, et à tutta la Corte Celeste.

Lascio secundo la pratica di Spalato mia Putria alle mani di quella Città solli cinque. Item ordinai, che delli Signori miei Commissarij, et ecede siauo fate celebrare nella medesima Città, e Diocesi più presta che si potrà messe tre uille in suffraggio dell' anima mia, e degli defuoti della Casa.

Avendo io causaciuta, per la lunga esperienza che teugo di questa uanda, che riuscirebbe di un grande profitto spirituale, e temporale, mi solamente alla mia Patria, mi ancora alla Provincia, et al Publico servizio la sombraue nella medesima di un Collegio della Compagnia di Gesù, e di un Monastero delle Monache Orosiane, per istruire li figlioli, e la giavuota dell' uia, e dell' ultri sesso uelli pietà e uelle discipline spettant rispettivamente ad essa, mi sono affaticato nell' ultima vacanza di quella seue Arciepiscopiale di scrivere à molti Eccellenissimi Signori Cardinali accià fosse promossò alla medesima un Prelato Dolmutino, amante del vera del vera bene di quella Patria, il quale di con zelo per la salvezza delle anime di essu e della Nazione potesse con fidelità, e disinteressatezza promuovere l'una, e l' altra fondazione multa più, et essetulo statu prescripto alla predetta Metropolitana Chiesa Monsignor Illustrissimo Reverendissimo Kacich Vescovo di Traic, uno hâ mandata di eccitare la di lui Pietà, cum una mia ossuaria lettera (che si riterrà registrata in casa mia) per il più reller provvidento alle predette pie fondazioni, le quali quando egli tralasciasse di riferire, à che gli Spetabili Ordini della Città uati si verussero di obbligarla, facendo li ricarsi davanti alle Sovrane Poste per procurare l' adempimento di lette sunti opere, facile perfezionarsi, senza inuocarli, o spesu de particolari, siccome si legg' eliurmento spirgato in detta mia lettera, per il beatu della mia cara Patrin; ordinando come segue:

Se il Spettubile Consiglia ih' Nibili di Spalatu, à cui appartenere la Chiesa, et il Monastero di Santa Maria, manuarù di conservarla, e ristabilirla per beneficio delle loro famiglie roll' intradurre nel medesimo le Monache Orsoline, le quali col loro santo istituto di rrudire tutte le povertà figlinole del paese, passano molto giovare alla Patria, et alla Nazione; i pure una vogliam vedere detta Chiesa, e Monastero, per fardarvi un Collegio de' Padri Giesuiti, voglio et ordino che li Signari miei Commissarij, et prede legalmente ripetuto da Mansignor Illustrissimo et Reverendissimo Arcivescovo, la Casa Cupparea, la quale a' me, si per il fidicemissimo de quondam Monsignore Don Giovanni Cupparro Vesrova di Trate, si per la successione ab intestato nelli brni dellli suoi fratelli, e miei Cij, di ragione appartiene; per piantarvi nella medesima le Monache Orsoline le quali col più istituto d' istruire gratis tutte le tenere figlie che vogliam frequentare le loro scuole recaranno un' insospirabile frutta à tutto il paese.

Per provedere poi di rendite, tanta dello Monastero delle Orsoline, quanto il Collegio degli Padri Giesuiti, agni valta, che Mansignor Illustrissimo, et Reverendissimo Arcivescovo non vissalvesse di vedere il seminario, con tutti li praventori al medesimo spettanti, per fare una sarta opera, infiuinuute profstevale alla Patria, sicono la giustizia lo rishiedr; prego li Signari miei Commissarij, et il mio erede, di proenrare l' elzione drlli miei grossi crediti, che teago in Germania contra li Sig. Reverendissimi Signari Comonici di Zagrabia, et altri miei debitori, alle spese della mia facoltà; e tutto quello che potrà rravarsì per le vie di giustizia, invero con una giusta transazione, si dividrà in due parti, applivandone una per privedere il sustentamento alle Monache Orsoline; e l' ultra per il Collegio degli Padri Giesuiti, qualuola venisse fundata dalli partì dei Signori di Spalatu; con dichiarazioe porrà, rhe se per l' iniquità de' mortali, auu potesse ricavarsi, se non poco summa di danaro dalli accennati mihi crediti, rhe traga nelli paesi stranirri, tutta principalmente resti appliata, per fornire le rendite al Monastero delle Orsoline, intrarirando l'onima di Monsignor Illustrissimo, et Reverendissimo Metropolita per questa più fondazione, necessaria per lo salte delle anime; essendo egli tenuta à pruvedere la casa per il Seminario; et ugual volta che li Signari miei Commissarij, et erede una potessero risenatore drlli miei crediti nelli paesi stranirri, sicuto incuia la medesima ha incontrato molte difficoltà, resti nel suo vigore la sua ordinazione fatta à favore di tutta la Illiria Nazione, secunda rite viene spiegato nelle scritture notificate alli medesimi Reverendissimi Signari Cammiri di Zagrabia; inciò che dalla medesima Nazione à sua tenuta siano provviste nella sua Patria le ... Apostoliche fundazioni. Et in tutto, quando che il Ministero delle Orsoline non potesse (per la negligenza di querli, à quali appartiene la promozionr di una si santa opra) stabilirsi, e pruversi nelle supradementate nomine in beneficii della Patria, desidererà, che se gli dia principio nelle mie

Cassette prouine alli Chiesa della Madama di Dobrich, e per al alimento gli assegno la Casa grande di mulinu ultima fabbricata dalli quondam Signori miei Fratelli à Salona, nelle quale resta rrapartecipe la Casa Bartholi.

Item lascio, che del capitole di ducati dne mille di buona valuta, che ancora auu resto in Zecca al Dazio del vino, ridotta alle due per cruta; l' animale census sia impiegata per la datazione, à vestiaria delle povertà zitelle, secundo ch' ebbe l' intenzione il quondam Signor mio fratello; appaggiando al pio impiego al Malta Reverendu Prepusito dell' Oratoria, et alli Confratelli del Suffraggio della buona sorte stabilito nlla Chiesa di San Filippo Neri, senza che il mio erede ne teuga ingeneranza.

Item lascio, et ordino, che alli capitali livellurij, che tiene la mia Casa in Duhuazia alli sei per cruta, siano aggiunti de gli altri, che estraersi dalla mia favoltà, qanti hastino per il mantenimento coll' animale census, di che Capellanie, avero otesse quotidiane una in Oliveta, l' altra nella Chiesa di Santa Maria in Spalatu, per suffragio delle anime deli defunti della mia Casa, e della mia, prgaudu di averli curti per il pravedimento di dette due Capellanie li Reverendissimi Signori Procuratori del Veaerabile Capitulo, et il Malta Reverendo Propasita dell' Oratoria di San Filippo, senza che ne trugaua alcuna ingeneranza li miei eredi; beasi l' ubbliga di corrispondere agl' anno durati dodici di L6:4 per dneoto olli nominati resecutori di questo pio legato, ciò durati quattro per cadauno, acciò rhe resti puntualmeat adempita.

Item iure legati lascia la Casa de malini à Xarnovitz al Kavalier Signor Antonio Alberti, et alla Signora Elisabetta di lui sorella aiuvi nipoti, casi ancora i Dueci seicento cinquanta di questa moneta veneti, che nell' anno 1728, diedi à census al Kavalier Signor Antoniu medesima con tutti li livelli decorsi; du lui una pugati; con dichiarazionae, che s' egli proureca di collocare in matrimonio conyguente alla sua Casa la preletta Signora Elisabetta sua sorella, et assegualri la sua dote col libera di lei contrattamento; à sr la medesima valesse ritirarsi in Monastero, e la provederà di tutto bisognevale al sua mantenimento, si com' è tenuto; tutta il predetto legato ceda in benefizio del medesimo Signor Cavaliere Attutia, o drlli suoi discendenti in perpetuo, con la prelaziane ih' uaschi, se ne averà.

Item iure legati laschia la Casa ih' malini à Sulona, nello quale sumi capparticipi li Hagluviri alla Signora Elisabetta Cavagliu mia Dilettissima nipote, celieta del quondam Signor Nicoll Capagrassa, et alli suoi diseredenti in perpetua, con la prelaziane d' uaschi.

Item iure legati ordino, che sinan donati li debiti, che trugau li cultori dell' Isala di Sulta con la mia Casu, tanti qui il Oliveta, ipuissi delle altre quatra ville; aciò preghiam Dio per il suffragio drli drfonti di esse, e per la prosperità, et incremento della Serenissima Repubblica.

Erede poi universale di tutti li beni mobili, e stabili, ragiani, et azioni, alla mia Casa, et à me in

*qualuunque modo aspetanti, oribim, et instituisci, ut
delli... li figliuoli del Signor Giovani Martiniis Nobilis
della Brazza da Bol, e della Signora Viceuso Alberti
sua moglie, e una nipote, il quale sora scirto dalli
mardesimi Signori soni Genitori, per mortore anen d
noue della Cosa Marchi, n cui debbam succedere i
suoi figli Igituui maschi, e di Igituui matrimonio
principati, con perpetuo fideicommissu uelli maschi
primogeniti; e che nunciaudi la di lui virile discendenza,
succeda in detta primogenitura il pib prossimo
maschio che vi fusse detto medesimo Caso Martinis; e
quando si estingessero tutti li moscholi di detta
Casa, succeda il pib prossimo maschio della Casa
Capogrosso Cavaginii, e quauidem uno venir füsser,
venga il pib prossimo maschio della Casa Alberti;
così che ordinatamente, e con prerprio fideicomis-
simo debbo conservarsi detta primogenitora col
noue della Casa Marchi, e per bruficin della Patria,
primo nel figlio, che sarà scelto dal Signor Giovanni
Martinis, e dolo Signoro Vicenzo d'hi Consorte, e
nella di lui discendenza in perpetuo; e nunciaudi tutti
li moschi di detta Casa, vengono li Maschi dell' Cosa
Capogrosso Covognini, e non ritrovandosi di questi,
succedunt i maschi della Casa Alberti, se verra
sororno; col perpetuo fideicomissio, ibi sum poter
moi alienore olicon fondo ne intaccare, per doni n per
qualuunque altra titob, e pretesto.*

*Ogni volta che il Signor Cavaliere Antonio Alberti
sotto quobmqr pretesto volesse opporsi à questa mia
giusta ordinazione, in alcuna parte, resti privo del
tutto del sopradetto legato da me losciatob, e resti
estratto o rendere il dnynto contri dell'omniestearioar
della mia fociolli, sopra le di lui fatte promesse, per
alcuni anni lasciatni alli di lui cura; non potendo
impedire il testamento del quondam Signor Dnino
Mio Padre, che io essendo l' ultim della Casa, non
disponga liberamente di tutta la facoltà Marchi; tanto
più, che io solo souo l' erede ali intestati, e per ogni
altro titolo delli quondam Signori miei Fratelli, della
quondam Signoro Elisabetta nostra Madre, del
quondam Signor Marin nostro Zio, il quale come
Frotell del quondam Signor Dnino nostro Padre
godeva la ragione dell' intiera metà di essa facoltà, et
è morto doppo il nostro Genitore.*

*Ordbo porimente, che sia per le via di Giustizia, e
vinta la facoltà Cuppura, à me solo di roggione
spetante; dalli Signori Dhoericich, che l' amo
usurpatu nellu ubi brutautezu delli Patria, volendo
che resti la meslesim uiba olla ordinata primogenitura
con perpetuo fideicomissio; con questo
però, che restim adenupiti li pib leguti, che lascio à
quondam Signor Abbaù Dnino Cupparro mio
zir.*

*Item iure legoti bisein, che prr una volta, tantu
siori dotti Dncoti cento dc L. 6:4 pec ducato valuta di
Dibuzia alli Reverendi Preti del Oratorio di San
Filippo di Spabito.*

*Item iure legoti ordino, che delle due pionitte di
brcento, le quali oncori si ritrovano in Casa, una ne
sia data alli Reverendi Poldri Miuci Osservanti della
Beatissima Vergine di Paludi, e l' altra alli Reverendi
Poldri Minori Conventuali di San Francesco in borgo;*

*et alli Padri di San Dmienico la libraria lasciata dal
quondam Monsiguer Vescovn di Traic Dni Giovannii
Cuppareo.*

*Commissarij, et esecutori di questo mio testa-
mentarin ordinatione instituisco, et ordino il Signor
Giovanni Martiniis da Bnl, li Reverendi Signori
Procuratori del Venerabil Capituln di Spalato, li
Signori siblietli di quella Magnifica Comunuità, et il
Molto Reverend Proposito dell' Oratorij, sien dell'
Oratorij di Sua Filippu; nd ogni mmo delli quoli simo
coatribuiti, prr una volta solauente ducoti vinti voluto
di Dalmazia; quando però vorromi prestore l'
assistenza, ne fare gl' inventarij d' umbili, stabili,
ragioni et ozimi della mia Casa, e facultà, e prr l'
odempimento della mia presente ordinatione, speciolar-
mvr in quelbi purtr che riguardi i pib leguti.*

*In Giandom Pietro Mocchi così ordon, dispango,
voglio, et attesto di mona propria; doverlo valere lu
presente mia ordinazione, ogni valto che dovesse
nuocere uella mia persona lo discendenza della mia
Casa; e con riserva di nggiongere, e disporre men
oltrimente sim che vivo, in quobmque poese, che mi
ritrovi, à mio arbitrio. In tanto per giusti riguardi ho
scritto e sottoscritto di mia propria mano il presente
prenuribam, e nubrante ordinatio ntestamento,
et ultimae voluntà. Amm, et Deo gratias.⁵²*

Adi 13 Aprili 1733

*Stante la morte seguita dal Signor Testatore sì
apperto presente Testamento od istanzia del Padre
Don Luca Terzijeb Proposito della Congregazone di
San Filippo Neri uel Palazzo Pretorio, alla presenza
dell' Illustrissimo Signor e Capitano e d' ordine suo
do me Pirru Mitrozzj Concejalie ol Civile lettu, e
publicato, allo presenza delli Signori Doimo Buccearo
Aquila, e uareni uaroli, testimoni.⁵³*

**Priloga št. 2 - Pogodba z zagrebiškim kapitljem o
nakupu grofije Metlika, Acta Cap. Sac. XVIII,
Kapiteljski arhiv v Zagrebu**

Fase. 57 Nr. 24.⁵⁴

In Christi Nomini Amen

*Sciendum quibus expedit Universis, quod hodie ad
fieri, inserto Dir et Aucto Archivum Reverendos
Dnnios Gregorium Porovicich Archibishopum Kew-
lek, et Christopherum Lombay Archidiacowan Varas-
diensis, Caenicens Zograbieusis temporum Verobilis
Capitoli Zagrabieusis Plenipotentiarius ad
Actum cum Litteris Plenipotentialibus, ut patet ex
illorum Credeutonilibus dotis 28 Maii 1712 inter, ac
Venditores ex mo; et Illustrissimum Dnnibamus
Incomitum Petruum Commitum Murchij Dabroatoni quo-*

⁵² Opomko je v prevodu italijan nihajil prof. Ante Kuzmanić, v starem kuden Dikličić, v delu: Braća Ante, Fran, Petar Erguvac, Ivan Petar Marchi, Braća Ante, Otavij, Ivan Petar Martinis-Marki, Josip ile Marki, Dubročinei splitski, Zadar 1871, str. 20-24. Original hrani Džavni arhiv v Splitu, v zbirki oporak, signatura AIS-3/7.

⁵³ Opomko je prepisana natanki po originalu, ne glede na morebitne nepravilnosti.

⁵⁴ Pod navedenimi številkami je s pečatom vtisnjena številka 34.

Emptnrem nomine proprio, et Illustrissimarum Domunrum Fratrum Suarion Comitum Georgij, et Joannis ex altera parte sequens retractus Euptianis, et Venditionis celebratus, et praepratis perpendendis, dliberatis deliberaudis prerpatis volitnris temporibus firmiter conclusus fuerit.

Prima. Prermissionati Admadum Reverendi Domini Pleiopotentiarij vendunt rffective, sua, et Venerabili Capituli Zagrabiensis immur Arcem, et Bona Metirruris Aris in eam jurisdictione, et mero Imperia Subditas, Decimas cuiuscumque generis Areis una cum Jurisdictione, et mura Imperiorum Subditos, Decimas enjuscumque generis, jus montanum Vinale, Sylva, prata, agros, piseationes, serviturs, Dominum, Rohitas, rrusus, hra, habentias, redditus, denique, omne, et tunc illud in dicta Bona, Arcem, et Dominium Ins, quod idem Venerabile Capitulum Zagrabense, ab Illustrissimo Domino Comite Georgia Sigismundo a Leichtenberg, a quo praemissa Bona, Arcem et Daminum emit, accepisset penitus, penitusque nihil exrepta pro ea haec omnia Urbarium per dictum Dominum Illustrissimum Comitem a Leichtenberg eidem Venerabili Capitulo traditione Subscriptum, et Sigillatum prarsfert, ad quod srmel pro semper fit relatio; et etiam si aliqua in Urharia non reperiuntur, ea tamen, quae ad praemissa Bona pertinunt, et pertinere deberrunt, vnde, et tradita esse intelligantur, libere ac sine illo onere alia, vel gravamine, excepta pensimme duarum florenorum germanicorum valaris Arei Gradz pro vctigali pontium annuatim exalvenda; et excepto ea, quae ad questuram Inelyiae Provinciae Carnioliae pro ordinaria Steara ducetas quindcim Flarnas gerundas, et Crneifros quadraginta duas, et tres unumas ad Vicem Daminum ibidem cedam triginta dmas Similes germanicas, et undrrim Krurifros in Summa 347. Rhen. 53 o X, et 3. unumas quotannis et pro ... seu libris Dmiciis, quarum huc Dominum 53. 17. Krurifros habet, de quibus nihil ordinarij proestatur, terrena vern 68 dien Sexaginta octo Krurifros 37. in libro Arstii Provinciuli tenet, praeter omniam quoniam, ab Excelsa Carniolia Provincia impo-rrudam contributinam, quae a Subditis penditur in parata; idem Daminum exhibut bene memorato Illustrissimo Domini Comiti Jmmi Petru Marrhij Emptni, et nomine Sun Domini Comitibus Fratribus Einsdem Georgin et Joanni, nec um Surcessnibus Legatarijs et datarijs Eormilem. In finem et Signum hujus artialis venditionis ergo srsr obligant antefatni Domini Pleiopotentiarij et Venerabile Capitulum Zagrabense Venditores Domini Emptari Instrumentum resignationis unius auffsant viore solito entradarr, ut descriptio dicti Dmivij et Bonarum Metireusion de Rnbris Dominorum Venditorum ad et Ruricam Domini Illustrissimi Comitis Emptoris, et Daminum Fratrum Suorum in prefato libro Aestimi Provinciali (impensis tam Venerabili Capituli) fiat eidem Domino Comiti Emptari in bana farina consignare.

Secunda; et r contra Domiuus Illustrissimus Caurs Emptor, pro pretia stabilita, et ubi utraqne Parte acceptato prouidit, et sece in farina nbligat

exalvere Dmuis Vruditribus Venerabili Capitulo Zagrabensi Sumuam triginta millium Florenorum germanici computus, Singulis flarnas, per Sexaginta Cruciferos computanda, hoc videlicet modo, ut die 11 Meusis Octobris modo currentis benefatus Domines Illustrissimus Comes Marchij supranominato Venerabili Capitulu dun florenarum germanicorum millin, et aliquant ornamenta argenta vel aurea cum variis gemmis orientalibus, quarum numerus et qualitates descriptae sunt in duabus scholis pro cauione partim, et isti traduntur loca pignoris tunita pro aliquot millihs florem, quibus in primis Soluti-ubis numeratis statu restituuntur dicta ornamenta cum oamibus genis Eidei Domini Comiti Emptori et hoc ergo resignationem, et immittendom possessimur Universarum Bonorum prarfatorum numeret et deponat quibus numeratis, et praedictis gemmis, ut praemissum est, in pignis traditis Stabilitum rist, quod praemissarium Bonorum et Arcis venditae traditio, Surresignatio Eidem Illustrissimo Domini Comiti Emptari per Venerabile Capitulum firt. Reliqua ontrm viginti octo millin florenorum germanicorum Illustrissimus Dominus Comes Emptor intra triennium a die accepta passessionis Beauarum computandum Venerabili Capitulo depauere Zagrabiae ecit obligatus, intra quod tempus triennij Si Venerabile Capitulum valuerit aliquat usque ad derem Millia florenorum primo vel Secunda annua per partes habere, tunc Illustrissimus Dmuis Caurs Eaptar cum praemantione duarum Mrusium Sibi aut Sua Meticensiam Banarum officiali facienda depemere pestita millia debet liberum tamen erit Illustrissima Domina Comiti sua Venerabili Capitulo de huc et alijs pmnis Contractus poste aggre et emplitionem sibi, prmt pnterit em consensu Venerabili Capituli meliorare, et e cotrapariter etiam, si Illustrissimus Dominus Comes Emptor cum pristinus in deflationem stipulati pretij aliquam partem interea debiti Capitulis, vel etiam totum integraliter Solvere valuerit, Venerabili Capitulo super en Sex Septimiani primumebit, et Venerabile Capitulum occipiet partem oblatam cum sun rata interesse quoniam sine divisione piarum summariorum in dritis Bonis investitorum firri poterit. Porro secundum quantitatram exhibiti Capitalis statim eadrem die cessare debet interessr prn rata summa emmrrata.

Tertius cum ex utraqne parte bina fide sit contractus; ideo Illustrissimus Dominus Comes Emptor se obligat Venerabili Capitulo vnlitoru de rsidua Summa usque ad integrum stabiliti pretij prr solutinam interesse annuale proportionatum tempri sex per centum singulis annis ad annussum subvere: prnuleque etiam Venerabili Capitulum ad totalm Capitulm et interesse bniificationem reservat sibi, tanquam pro pijs Sunnis expressam et actualm in venditis Bonis Universis Hypothecam non aliter, nec ultra valorem debiti, quod restabit. Quad si autem Illustrissimus Dmuis Caurs Eaptar non facerit, vel facere negligerr, aut nollet, et, ut premissum rist, tam Capitalium residuum Summam, quam exurgens ex illa sex per centum annuam, et proportionatum tempri intrresse intra trirnnium non dponeret, prout etiam

si aliquant nullum intra tempus triennij vel arbitrium Venerabilis Capituli, uti supra declaratum est, si non numeraret enim ratio vel ille interesset; ex parte item Venerabile Capitulo sub onere sumptus et ulteriorum iurorum ad extirpationem debito in Excelsa Provincia Cruxinum et mense Einsalem Provinciam conservet ex dictis Bonis Metlicis, ut praefatim venditis et gemmis impignoratis (Si illis per antecedentes subventiones, ut praemissum est, Illustrissimus Dominus Comes Emptor non redernerit) Satisfactionem et executionem tamen pri Capitoli, quam pro interesse, ne etiam pro expensis et futijs, si ipsius vel quo pruptero ibi Venerabile Capitulo faceret, habere et desumere possit Purum ipsum fructus Bannorum et Mense Junio Annis millesimi, septingentesimi, duodecimi usque ad Junium anni sequentis Millesimi, septingentesimi decimi tertij ita intra Partes conuentum est ut unnes et Singidi in duodecim Menses et dies dividantur et pro rata temporis, quo aliquid contrahentium Pars in possessione bonorum fuit, et usque ad Junium anni sequentis erit, distribuuntur: puri etiam entibus annis Bannorum iure in purgacione primi specificatur hanc partes respective vel meses et dies divisi, et sustineri debebunt.

Quarto. In consequentiam hanc filie item Venerabile Capitulo se obligat, quoniam in dictis divenditis Bonis omnibus primit a Domino Comite a Liechtenberg per se emptis velit Dominum Comitem Emptorem manuteneat, et contra Eundem Dominum Comitem Emptorem manuteneat, et contra eumdem Dominum Comitem a Liechtenberg, et alias pro summi Banni ingraventis propriis expensis effectori defensione evictum in se recessando, et ipso anno domini M. Mettlae, Einsdemque Bono et pertinentias venditas nulli ameri, quam quoniam idem Illustrissimus Dominus Comes a Liechtenberg ad Arceam Turm pro domesticis tantum modo vineis pallis vinalis in Sylva nominata Seril sibi pro sua Persona tantum reservaverit, et, ut, ut parographa prima dictum, esse ubi in: sed immo ubi immi Fidei Commissum Pignore, et Hypothecam, et quocunq; ullo iure fore liberum, et immunitum. Licebit tamen sine derogatione hujus Evictionis ipsimet Illustrissimum Domum Comiti Immuni Petru Murchy, et suis praemissis, si vulnerat, tam judicialiter, quam extra judicialiter Se tueri et, quid venditum est, defendere.

Quinto. Praecedentium numerum restituens opus Subditas Metlicenses habitas, ut etiam universas res suas imbutas tam in Bonis, quam in Arce existentes Venerabile Capitulo pro se reservat; quoniam vel unnes, vel in parte Domini Illustrissimum Comiti Emptori pro se enere pretius competenter liebat: Si non, ex parte Venerabile Capitulo reservat sibi actuale jns ibidem praemissis unnes res et fructus servandi, et unum vel plures suis bannibus suis expensis illic usquaque intertenendi, quoniamque unnes tamen Metlicen, quam, ubi Venerabili Capitulo magis placuerit, per Bonum dividantur, et distribuantur,

Sexta. Venerabile Capitulo spondet omnia instrumenta, Scriptura, Actiones finitas, Contractus, Urbaria, Registra et quaecumque hinc Dominum, et

Bannum clementia documenta fideliter Domino Comiti Emptori extrahere. Actiones vel hinc prudentes, satis, si quoniam possent, sumptibus eum emundari, et sum pericolo terminare, vel sine prejudicio Domini Comitis Emptoris neemundari, et post ratione definitum rassem similiter Domini Emptori tradere. Huc tamen per expressum declaratio, quod litteraria instrumenta, in quibus Illustrissimus Dominus Comes Georgius Sigismundus a Liechtenberg tuncrum Venditor respective ad Venerabile Capitulo evictionem in se assumposset, in originali petre idem(?) Venerabile Capitulo amnebitur, et Illustrissimo Domini Comiti Emptori in capiis inauthenticis abhincatur. Similiter etiam Urbanum quamulum per summum Majestatem Cesuram subscriptum, in qua plura Bana continentur, quoniam per Dominum Comitem a Liechtenberg Venerabile Capitulo fuerint vnde sit, non prius dubitur Illustrissimum Domum Comiti Emptori quoniam is ibi Illustrissimo Domino a Liechtenberg rehahnerit, contentionem, qua Venerabile Capitulo se abstrinxerat vel restituerat Eulem Domum Comiti a Liechtenberg presertim Urbanum, eademque Venerabili Capitulo dictum continentem restituerit. Demum emissum Cursuren, qui pro unijuri rhure et firmitate expetrahens est, itemque Purus respiret, et necessarios vel hinc expensas unequaliter Subministrabit.

Ultima. Quae circa hunc Contractum expressa sunt, pro majori robore et firmitate erunt disjunctim, et exponenda vel numerum, cunctis ordinem, et Statuta huius Provincie Curialine immo fideliter cum subscriptis ibidem censuris sine minimo periculo Sub obligacione et riteculi Quantitatij Curialicij valga Laenderhaalen piant he cijns filem latum tria instrumenta Sen Exemplario hujus inicii Contractus appositi per Dominus Plenipotentiarins, in Signum, quoniam Venerabile Capitulo Zagabiense nihil Juris in dictis Bonis venditis habent, vel habere possit; ut etiam per Illustrissimum Domum Comiti Emptorem Subscripta sigillisque suis numeris sunt.

Quibus Prefatis Domini contractum ex omni puritate perficitur corroboretur, et confirmetur: idemque sic numerus contractus natus extralitus est Venerabili Capitulo ubi, utrum dum pro Illustrissimum Domum Emptore Comite et pro Snis Illustrissimis, Dominis Comitibus Fratribus sunt necipi. In super oblitior, quoniam enim Dominus Illustrissimus Comes Joannes Petrus Marchi Emptor supra immunitas immunitam viderit Arcem vel Dominum Metlico, nec illorum sollem distinctionem relativam cunctis putnerit, declaratur expresse, quoniam postquam ipse personarum visitabit proxime dictum Dominum et Arcem, inde recuperat eorum possessionem liberam erit illi et permissum receire a praeferenti contractum; ita ut in invicem subitis quibuslibet obligacionibus superscriptis immo quaque Purus in suo iure moment et pecunia cum pignoribus, quae hic male extordentur Dominis Plenipotentiis Venerabilibus Eulem Domino Comiti Emptori primum ac cum bannum file restituerintur. Praeter illam summam, quae pro parte Venerabilis Capituli exoluta foret cuscis quoniam interrur obtineretur confirmatione presentis contractus a Sno

*Sacratissima Cesareo Majestate Actum Viennam
Austrinam in Collegio Croatico carum infra scriptu
Notarii Publici, ac Testibus Fide dignis infra scriptis
infra scriptis ut hac Spezialiter rugatis et Subscriptis.
Die Quartu Octobris, Anno Domini Millesimo Septu-
gesimum, Duodecimum Iulicium Quintu Dominante;
Iuricissimum et Potentissimum Curulu Sesto Romaniorum
Imperiorum Super Augustu.*

Sledijo lastnoručni povpisi in paleg vsakega poseben pečat:

*Gregorius Pururigrich Archidiaconus
Cuanicus Zagrabensis et Pleiopatriciarus suum
propria*

Christophorus Latany Archidiaconus

*Vurusdiunensis Cumanicus Zagrabensis,
et Pleiopatriciarus suum propriu*

Mutthias Thavorich

*Presbiter pro testimoniu rugatus subscriptus suum
proprium*

*Tomas Scrobut(?) Presbyter rugatus pro
testimoniū scripti*

*Ego Nicolaus Schmid Autaritate Apostolica et
Cesarea Notarius publicus juratus presentibus
rugatus interfui, et D.D. Contrahentes Subscribere
vili, et idem me quaque subscripti, et in uniuersum
corriburum meum sicuti Notariatus mei Signum et
Sigillum in eoru rubru impressi ad hoc legitime
requisitus magis præpria*

Nicolaus Schmid Naturius qui Supra registravit.

V rugalu pečat omenjenega notarja in velik notarski znak.

ZUSAMMENFASSUNG

IVAN PETAR MARCII-MARKIĆ: SEIN WIRKEN MIT BESONDEREM HINBLICK AUF DEN KAUF DER GRAFSCHAFT METLIKA, SEIN VERMÄCHTNIS UND DER VERTRAG ÜBER DEN KAUF DER ERWÄHNTEN GRAFSCHAFT

Der Beitrag enthält Informationen über die Familie Marchi-Markić aus Split, in erster Linie über Ivan Peter (1663-1733). Er setzt sich ausführlicher mit Peters Plänen zur Befreiung der Südslawen und vor allem der kroatischen Gebiete von den Türken. Unter anderem bringt er Einzelheiten über die Gründung der Festung und des Dorfes Maslinice auf der Insel Šolta. Besonders hervorgehoben wird sein Versuch des Kaufs der Grafschaft Metlika (Möttling), damals im Besitz des Zagreber Kapitels. Beigesetzt ist Marchi's Vermächtnis und der mit dem Zagreber Kapitel geschlossene Vertrag über den Kauf von Metlika.

SUMMARY

THE ENDEAVOURS OF IVAN PETER MARCII-MARKIĆ WITH PARTICULAR EMPHASIS ON THE PURCHASE OF THE COUNTY OF METLIKA, HIS WILL AND THE CONTRACT FOR THE PURCHASE OF THE SAID COUNTY

The article presents data on the members of the Marchi-Markić family of Split and primarily on Ivan Peter (1663-1733). It discusses Peter's plans to liberate the Southern Slavs and above all the territories of Croatia from the Turkish empire. It also features information on the founding of the fortification and village of Maslinice on the island of Šolta and a detailed description of Peter Marchi's attempt to purchase the county of Metlika in Carniola, which at that time, was the property of the Chapter of Zagreb. The article also includes Marchi's will and the contract of sale of the county of Metlika signed between Marchi and the Chapter of Zagreb.